

Martina Kozorog Kenda

Šolsko knjižničarstvo na Kobarškem

1 Uvod

Raziskovanje zgodovine slovenskih šolskih knjižnic nas pripelje v globoko preteklost našega prostora in do korenin naše kulture. Šola in knjiga sta neločljivo povezani.

Zgodovina šolskih knjižnic je tudi zgodovina razvoja naše bralne kulture. Brez šolskih knjižnic se knjiga niti približno ne bi usidrala tako globoko v srce Slovencev in Slovenk.

Šolske knjižnice so pomembne tako za razvoj šolstva kot za razvoj knjižničarstva. Članek prikazuje nekatere mejnike in glavne značilnosti v razvoju šolskega knjižničarstva na Kobarškem.

2 Prvi začetki in splošne značilnosti

Šola v Kobaridu je bila ustanovljena leta 1785 po uvedbi obveznega javnega šolstva z reformo cesarice Marije Terezije leta 1774. Šolske knjižnice v takratnem obdobju ne poznamo, saj so italijanski vojaki z zasedbo šole leta 1915 uničili tudi šolsko knjižnico.

Leta 1849 je bilo s posebno ministrsko organizacijsko uredbo uvedeno delovanje učiteljskih in šolarskih knjižnic, ki so na vseh šolah postale obvezne. Leta 1865 je izšel priročnik E. Fostermana, ki je na osnovi omenjene uredbe uvajal strokovno bibliotekarsko poslovanje v šolske knjižnice. Tej uredbi je sledilo še nekaj podobnih aktov v letih od 1869 do 1875, ki so pomenili prve temelje za organiziranje vseh vrst šolskih knjižnic.

V tem obdobju so se šolske knjižnice delile na šolarske z gradivom za učence in na učiteljske s strokovno pedagoško in didaktično literaturo.

Odlok ministrstva je s šolskim letom 1870/1871 uzakonil, da mora biti vsaka šola preskrbljena z najpotrebnejšimi učili in samoučili, kjer je pod točko h) navedena tudi šolarska knjižnica. Že v naslednjem letu 1871 so objavili nova navodila za šolske knjižnice oziroma „Red za biblioteke (knjižnice) ljudskih šol“ (O učnih pripomočkih na naših ljudskih šolah, 1871).

V njem so podali namen šolske knjižnice, ki je z ustreznimi knjigami pospeševala intelektualne in moralne navade učencev. Za odgovornega vodjo je bil izbran vodja šole (šolski upravitelj, ponavadi s pomočnikom), ki je moral izbrati knjige za šolsko knjižnico, bdeti nad pravilno hrambo, izposojati in vračanjem knjig, voditi račune o prejetem denarju za knjige, knjige označiti (žigosati, vpisati inventarno številko), jo vpisati v knjižnični katalog s polnim naslovom in načinom pridobitve. Vse knjige so morale biti kakovostno in

trdno vezane. Hranili so jih v posebnih zaprtih omarah, učbenike, ki jih je nakupila šola za revne učence pa posebej. Knjige šolske knjižnice so lahko posojali tudi odraslim, ki so prebivali v šolskem okolišu.

Po letu 1880 so se šolarske knjižnice začele pojavljati v vsaki šoli in tudi izbira knjig je bila večja. V strokovnih tiskih za učitelje (npr. Popotnik) so izhajali priporočilni sezname knjig, ki naj jih učitelji knjižničarji kupijo.

Prejšnje zakone in odloke je nadomestil in dopolnil Državni zakon o ljudskih šolah leta 1906. Potrdil je ministrski odlok iz leta 1871, da mora vsaka šola imeti šolarsko knjižnico in da se mora zaradi nadaljnjega izobraževanja učiteljev v vsakem šolskem okraju ustanoviti učiteljska knjižnica.

V tem zakonu je bilo zapisano, naj učitelji spodbujajo otroke k branju, jih navajajo na uporabo šolske knjižnice in sami izvajajo nadzor nad knjigami, ki si jih otroci sposojajo na dom. Novi zakon je določal, da mora šola voditi tudi knjižnične kataloge, inventarno knjigo za knjižnico in posebno evidenco izposojenih knjig.

3 Čas I. svetovne vojne

Z napadom Italije na Avstro-Ogrsko, 15. maja 1915, si italijanski vojaki že prvi dan vojne zasedli Kobarid in tudi šolsko poslopje. Poleg uradnih dokumentov, arhiva, šolske kronike so uničili tudi šolarsko in učiteljsko knjižnico. Podobno se je zgodilo tudi z drugimi šolarskimi in učiteljskimi knjižnicami v ljudskih šolah na Kobarškem. Žal pa nimamo podatka, koliko knjig je bilo uničenih med prvo svetovno vojno.

Po porazu avstrijske vojske leta 1918 je naše kraje zasedla italijanska vojska. Pouk je v začetku potekal v slovenskem jeziku, šoli pa je bil kasneje dodeljen še italijanski učitelj, ki je italijanščino poučeval neobvezno.

Leta 1921 so po nalogi Ministrstva za osvobodjena ozemlja (Ministero per le terre liberate) začeli obnavljati vse knjižnice, ki so bile v vojni uničene. Okrajni šolski svet je poslal Narodni družbi za knjižnice seznam šolskih knjižnic v predvojnem obdobju (PANG, ŠNT, t. e. 31a). Iz seznama šolskih knjižnic na Tolminskem pred prvo svetovno vojno lahko razberemo, da so na Kobarškem šolske knjižnice obstajale v vaseh: Smast, Vrsno, Krn, Idrsko, Drežnica in Trnovo. Gre najbrž za knjižnice, ki v času prve svetovne vojne niso bile poškodovane. Glede na okrogle številke lahko sklepamo, da je šlo za oceno in ne dejansko število knjig.

Tabela : Šolske knjižnice pred prvo svetovno vojno

šola	število razredov	število učencev	število knjig v šolski knjižnici
Smast	1	89	200
Vrsno	1	57	20
Krn	1	34	150
Idrsko	1	121	150
Drežnica	2	189	200
Trnovo	1	58	200
		358	920

Prvi, ki je v Učiteljskem listu leta 1921 pisal o delovanju šolske knjižnice na primorskih tleh, je bil učitelj Bogumil Medvešček. V članku z naslovom Šolske knjižnice je napisal, da pod označbo šolska knjižnica spadajo tri knjižnice: „knjižnica za mladino, knjižnica za odrasle in učiteljska knjižnica“. Knjižnica za odrasle je bila po italijanski zakonski odločbi 1521 iz leta 1917 še vedno v isti stavbi kot šola. Učitelj je menil, da bi bilo za razvoj knjižnic za odrasle veliko bolje, če bi se združile v večjo knjižnico, ki bi bila v vsaki občini. Kot vzor je navedel ureditev občinskih knjižnic na Norveškem. Opisal je tudi upravljanje šolske knjižnice, ki naj bi poleg abecednega kataloga, inventarja in seznama izposojenih knjig imela tudi „osebne pole“. Osebne pole je na Slovenskem uvedel Pesek in so prvi znak modernega vzgajanja učenca v bralca. Osebna pola je vsebovala naslednje podatke:

tekočo številko, ime izposojene knjige (ali več knjig), bibliotekarsko številko izposoje, datum izposoje, stanje / ohranjenost knjige, datum vračila, namestilo, klasifikacijo, opombe.

Na ta način so bile uvedene prve knjižnične izkaznice oziroma kartoni bralcev. Spremljali so lahko koliko in katere knjige je posamezni učenec prebral in kakšno mnenje je imel o prebranem. Tako je šolska knjižnica dobila še eno pomembno vlogo pri vzgoji otrok. Pola je učenca spremljala v vseh razredih. Če se je preselil, jo je moral na novi šoli pokazati skupaj s spričevalom. Učitelj Medvešček je tudi predlagal, da se knjige ne bi hranile v zaprti omari za vse, temveč bi se razdelile po starostnih stopnjah.

V zadnji točki obsežnega članka avtor spregovori še o financiranju knjižnic. Ker po zakonu izglasovani okrajni šolski sveti v knjižnice niso vlagali, so morali učitelji neprestano opominjati na obvezo o financiranju. Predlagal je, da bi se na raznih zabavah zbiralo prispevke za nakup literature oziroma, da bi premožnejše družine kupile svojim otrokom knjige, ki bi jih ti podarili šolski knjižnici. Učiteljske knjižnice so imele redno financiranje, saj je bilo z zakonom določeno, kolikšen delež plače vsakega učitelja mora biti porabljen za nabava gradiva učiteljske knjižnice. Vendar se je pojavil problem

njihovega obiskovanja. Okrajno učiteljsko knjižnico v Tolminu je obiskovalo le 40 % vseh učiteljev iz tolminskega okraja (Drekonja, 1922; Tul, 2006).

Od nastopa fašističnega režima do Gentilejeve reforme iz leta 1923 šolske knjižnice niso spreminjale svojih načel in ureditve, še vedno so nabavljali literaturo v slovenskem jeziku. Le redke italijanske knjige so knjižnice začele dobivati z letom 1921. Učiteljske knjižnice v tem času pa so že imele nekaj italijanske literature. Slovenske knjige so začele iz knjižnic izginjati s šolskim letom 1925/1926, vendar uradni ukazi za to pred letom 1926 niso ohranjeni. O prevladi knjig z italijanskim jezikom in postopnem odstranjevanju slovenskih knjig priča število knjig v spodnjih tabelah.

Tabela: Število knjig na Kobariškem od leta 1924 do 1928

leto	1924/1925	1925/1926	1926/1927	1927/1928
slovenske knjige	1150	1178	865	849
italijanske knjige	126	252	338	391
	1276	1430	1203	1240

Tabela: Šolske knjižnice v Didaktičnem ravnateljstvu Kobarid v šolskem letu 1925/1926

Šolske knjižnice

	število bralcev po spolu		število izposojenih knjig	
	učenci	učenke	knjige v italijanskem jeziku	knjige v slovenskem jeziku
	205	281	164	1874
skupaj	484		2038	

Učiteljska knjižnica

število bralcev po spolu			število izposojenih knjig	
	moški	ženske	knjige v italijanskem jeziku	knjige v slovenskem jeziku
	17	13	164	57
skupaj	30		234	

***Tabela: Šolske knjižnice v Didaktičnem ravnateljstvu
Kobarid v šolskem letu 1925/1926 – podrobnejša predstavitev po
posameznih šolah***

sedež	število bralcev po spolu		število izposojenih knjig	
	moški	ženske	italijanske	slovenske
učiteljska knjižnica v Kobaridu	17	13	164	57
Breginj	25	30	25	126
Logje	6	8	--	85
Robidišče	3	4	--	85
Kobarid	23	39	82	194
Sužid	8	8	12	43
Kred	13	20	--	163
Borjana	6	6	--	72
Staro selo	3	8	--	56
Drežnica	14	15	--	98
Idrsko	19	28	28	114
Smast	19	21	17	128
Kamno	5	16	--	92
Vrsno	5	9	--	56
Livek	10	16	--	115
Jevšček	4	5	--	46
Livške Ravne	5	6	--	52
Sedlo	19	19	--	154
Podbela	11	15	--	117
Trnovo ob Soči	7	8	--	78

Šolske knjižnice so po Gentilejevi reformi v na novo zasedenih ozemljih, kamor spada tudi Kobarško, obravnavali drugače kot ostale italijanske knjižnice. Italijanske knjižnice so v času fašizma utrpeli le politični pritisk,

medtem ko so nad slovenskimi šolami poleg političnega izvajali tudi raznorodovalni pritisk.

Po letu 1929 v šolskih knjižnicah ni bilo več slovenskih knjig. Učenci, ki niso uporabljali slovenskega jezika, oziroma ga niso imeli več v predmetniku, niso potrebovali slovenskih knjig v šolski knjižnici. Šolski nadzornik je 7. 9. 1932 šolskemu skrbniku v Trst poslal pismo, v katerem je ugotovil zelo slabo stanje knjižnic in pomanjkanje knjig. Razredne knjižnice, obvezne po italijanskem zakonu iz leta 1937, skorajda niso obstajale, večina šol je imela šolske knjižnice za vse razrede skupaj v zelo slabem stanju. Knjig je bilo malo, niso bile zanimive in primerne za mladino. Slovenske knjige so bile povsod odstranjene ali uničene. Veliko boljše stanje je ugotovil v učiteljskih knjižnicah, čistka slovenskih knjig je bila narejena, vendar so imele še vedno zadovoljivo število knjig z dobro vsebino. Tudi te knjižnice bi bilo treba posodobiti in nabaviti nove knjige, ki bi odražale fašistični čas (po Tul, 2006).

Podatki Didaktičnega ravnateljstva Kobarid za leto 1936 so bili naslednji: učiteljska knjižnica je štela 355 knjig, šol je bilo na tem področju 27, od tega jih je imelo 20 šolsko knjižnico z 819 knjigami za 13946 učencev.

Po letu 1937 se knjige za šolske knjižnice niso več nabavljale, vlada je uvedla odlok o zmanjševanju porabe papirja (Riduzione dell'uso di Carta). Država je vsa svoja sredstva vlagala v oboroževanje.

4 Knjižnice med in po II. svetovni vojni

Šolske knjižnice med drugo svetovno vojno ostajajo neraziskano področje. Pojavlja se vprašanje, ali so sploh obstajale. Učenci se v tem obdobju spominjajo le uporabe učbenikov v šoli.

Za knjižnice in knjižničarstvo nasploh to niso bili najboljši časi. Knjižnice so se spopadale s prostorsko stisko, z zastarelo zbirko knjig in s finančnimi težavami. Na Kobariškem je v tem času delovalo 13 knjižnic, ki so imele vsega skupaj 2505 knjig (Slovenske knjižnice, 1951).

Po drugi svetovni vojni stopijo v veljavo novi predpisi v zvezi s šolskimi knjižnicami leta 1972. Izdelani so bili standardi za delovanje šolskih knjižnic, ki so bili še istega leta vključeni v novi učni načrt za osnovno šolo.

V tem obdobju so se, po zabeleženem ustnem pripovedovanju, na osnovni šoli v Kobaridu knjige hranile v zaprtih omarah v razredih. To so bile tako imenovane razredne knjižnice. Knjige so učencem izposojali učitelji, kasneje skrbniki gradiva. Izposoja so beležili v zvezek.

5 Po preselitvi v novo zgrajeno šolo leta 1968

Prvi vpis v najstarejšo še ohranjeno inventarno knjigo v šolski knjižnici je zabeležen z datumom 12. 9. 1974. Do konca leta je bilo inventariziranih 3578 knjig, v letu 1975 pa še 1568, skupaj 5148 knjig. Iz tega lahko razberemo, da so začeli vpisovati gradivo, ki prej ni bilo popisano in urejeno.

Inventarna številka	Datum		Opis enote
	prejema	vpisa	
1	✓	1974 12. 9.	Adamič Ernest: Otok galebov.
2	✓	"	Adamič Ernest: Ljudje v viharju
3	✓	"	— " —
4	✓	"	— " —
5	✓	"	— " —
6	✓	"	— " —
7	✓	"	Albeht Ivan: O mečem krojaču, pa še...
8	✓	"	— " —
9	✓	"	Albeht Peter: Prstov god.
10	✓	"	Aleichem Scholom: Deček cholt.
11	✓	"	Amici's Edmondo de: Srce.
12	✓	"	— " —
13	✓	"	— " —
14	/	"	(Amici's) Andersen H. Ch.: Lepi labod
15	✓	"	Ante Mikšlov: Leden plavik los
16	✓	"	Angeli Marcello: Akordeon
17	✓	"	Askenazy Ludvik: Kako smo iskali svet
18	✓	"	Askenazy Ludvik: Paje kintjeje
19	✓	"	Artine Claude: Bobo stjeem in porčeh ^{skolovje}
20	✓	"	— " —

Prvi vpisan izvod v inventarno knjigo (Foto: Martina Kozorog Kenda, knjiga je shranjena v šolski knjižnici v Kobaridu)

V šolski kroniki za leto 1975/1976 je pod točko 7. zapisana šolska knjižnica. Natančno je razdelan urnik izposoje za razredno stopnjo, za predmetno stopnjo in podaljšano bivanje. Knjižnica je bila za izposajo knjig odprta 4 ure tedensko, 1 uro na teden pa je knjižničarka z zunanjo sodelavko urejala gradivo. Tudi v tem šolskem letu so bile zaradi prostorskih težav knjige v učilnici v zaprtih omarah in niso bile prosto dostopne učencem.

Po rušilnem potresu maja 1976 so zdravstveno ambulanto uredili v šolskih prostorih, ob prostoru takratne telovadnice z vhodom iz hodnika mimo garderob za telovadbo. Oktobra 1977 se je ambulanta izselila v novo zgrajeni zdravstveni dom. Izpraznjeno učilnico so začeli preurejati v šolsko knjižnico. Knjige so strokovno urejali po prilagojenem sistemu univerzalne decimalne klasifikacije (UDK) za šolske knjižnice. Oprema za knjižnico pa je bila nabavljena že prej.

Iz šolske kronike za šolsko leto 1978/1979 izvemo, da je knjižničarki uspelo urediti knjižnico in voditi izposojlo knjig. Izvajala je bralne vaje za učence, ki so imeli določene težave z jezikom. Učence je navajala k samostojnemu delu, samoizobraževanju. Pohvalno mnenje in prijetne spomine na šolsko knjižnico lahko razberemo tudi iz zapisanih spominov učencev in učenk.

Zato preseneča zapis ravnateljice Ljudske knjižnice Cirila Kosmača Tolmin: »V Kobaridu šteje šolska knjižnica 1350 zvezkov, a ni strokovno urejena, vodijo jo učitelji, ki poučujejo slovenski jezik« (M. Filli 1986).

V lepo ohranjeni inventarni knjigi je s prvo vpisano knjigo za leto 1986 zapisanih že 8731 knjig. Knjige so že bile v prostem dostopu in na police postavljene po prilagojenem sistemu UDK, žigosane in opremljene s knjižnim listkom. Kataloga za to obdobje še ni.

Vse do osemdesetih let prejšnjega stoletja se je s funkcijo, vsebino, organizacijo in delovanjem šolske knjižnice pri nas ukvarjala predvsem bibliotekarska stroka in mnogo manj izobraževalna dejavnost. Dejavnost šolskih knjižnic je bila v šolski zakonodaji in izobraževalnih programih preveč potisnjena na obrobje s predpisanimi učbeniki in predpisanimi naslovi obveznega branja (Bahor, 2008).

6 Šolske knjižnice vključene v knjižnični informacijski sistem

Knjižničarski zakon iz leta 1982 je šolske knjižnice kot posebno vrsto knjižnic, vključil v knjižnični informacijski sistem. Razvoj informacijske tehnologije in količina razpoložljivega znanja sta strmo naraščala, pojavljali so se novi mediji in novi viri informacij. V ločeno inventarno knjigo videokaset je prva vpisana z datumom 4. 3. 1992, avdio kasete pa se je kupovalo že pred tem.

Računalniška obdelava knjižničnega gradiva s programom Šolska knjižnica se je začela leta 1996. To je bilo velikega pomena za gradnjo kvalitetne in dostopne knjižnične zbirke. Hkrati je bilo rešeno tudi vprašanje katalogov.

V šolskem letu 1998/1999 so šolsko knjižnico preselili v sedanje prostore. Knjižničarka je s septembrom 1999 začela ponovno urejati gradivo in katalogizirati s programom Šolska knjižnica. Pri zunanji opremi knjig z nalepkami s črtno kodo, oznako starostne stopnje in zavijanjem ji je pomagala

zunanja sodelavka. Vnašala je tudi starejše knjige, ki so jih iz kabinetov prelocirali v šolsko knjižnico.

Decembra 1989 je strokovni svet za knjižničarstvo sprejel Standarde in normative za šolske knjižnice, ki natančno opredeljujejo cilje, naloge, knjižnično gradivo, strokovno ureditev, knjižnične delavce ter prostor in opremo šolske knjižnice. Šolski sistem je temeljna načela za delo šolskih knjižnic sprejel, ni pa standardov priznal za temeljno vodilo financiranja (Bahor, 2008). Strokovni svet RS za vzgojo in izobraževanje je 8. 5. 1992 sprejel sklep, da se šolski knjižničarji uvrste med pedagoške delavce; 4. 5. 1995 pa še Idejni načrt razvoja slovenskih šolskih knjižnic. Leta 1996 je bil sprejet Zakon o organizaciji in financiranju vzgoje in izobraževanja (ZOPI), ki je v 68. členu uzakonil šolsko knjižnico in njeno dejavnost.

7 Prehod v novo tisočletje

V okviru šolske knjižnice so tekale priprave na devetletno osnovno šolo s pričetkom v šolskem letu 2003/2004. Priskrbeti je bilo potrebno temeljno pedagoško literaturo, nove učne načrte za vse predmete, nove učbenike več založb, delovne zvezke in priročnike za učitelje. Učbeniški sklad, iz katerega si izposojajo učbenike vsi učenci šole, je bil v zadnjih petih letih popolnoma prenovljen v skladu z navodili Ministrstva za šolstvo in šport.

Delo v šolski knjižnici je bilo s šolskim letom 2005/2006 prvič zapisano v Letnim delovnim načrtom šolske knjižnice za posamezno šolsko leto in usklajeno z LDN šole. Učencem je bil leta 1995 za delo v šolski knjižnici namenjen računalnik z multimedijsko opremo. V šolskem letu 2007/2008 pa so na razpolago štirje. Spletna stran šolske knjižnice v okviru šolske strani je bila postavljena aprila 2007, ikone zanje pa so nastale pri izbirnem predmetu likovno snovanje.

Med prosto uro za računalniki v šolski knjižnici , šol. leto 2007/2008 (Foto: Martina Kozorog Kenda)

Šolska knjižnica je pridobila SIGLO, ki jo Narodna in univerzitetna knjižnica dodeljuje knjižnicam, ki imajo gradivo urejeno po načelih bibliotekarske stroke, ki uporabnikom omogočajo dostop do katalogov in knjižničnega gradiva in ki sodelujejo v medknjižnični izposoji. To je bil tudi eden izmed pogojev za vključitev v vzajemni bibliografski informacijski sistem COBISS. S tem so se odprle nove možnosti za kvalitetno urejanje knjižničnega gradiva, hitro iskanje, dostopnost in nenazadnje za izobraževanje učencev v skladu s sodobnimi informacijskimi zahtevami.

Ure knjižničnoinformacijskih znanj (KIZ) so namenjene za učenje uporabe knjižnice in vseh vrst virov za informacijsko pismenost in s tem za vseživljenjsko učenje. Učenci prvega triletja skupaj z učiteljico enkrat tedensko obiskujejo šolsko knjižnico in postopno postajajo samostojni bralci. V drugem triletju nadgrajujejo vedenje in dodobra spoznajo knjigo od ustvarjalca do uporabnika in od fizičnih do vsebinskih značilnosti in namembnosti. Seznanijo se tudi s sekundarnimi informacijskimi viri. V tretjem triletju pa spoznavajo pomen in vlogo informacij v sodobni družbi, spoznavajo različne vrste knjižnic in usvajajo problemsko učenje. KIZ usvajamo z vključevanjem v projekte Rastem s knjigo, Moja knjižnica, Megakviz in ostale projekte na šoli.

Branje in ustvarjanje ob pravljici, šol. leto 2007/2008 (Foto: Martina Kozorog Kenda)

V okviru šolske knjižnice potekajo tudi knjižničarski, pravljичni in novinarski krožek ter kulturne dejavnosti, kot so razne likovne, tematske, spominske razstave in kulturne prireditve.

Ob odprtju razstave risb iz cikla cerkve učenke Urše Koren maja 2008 (Foto: Martina Kozorog Kenda)

Šolska knjižnica se vključuje v vsa področja šolskega življenja in podpira vzgojno-izobraževalni proces. Za doseganje tega cilja mora biti gradivo ustrezno izbrano in na voljo v velikem številu izvodov, predvsem za potrebe domačega branja in bralne značke, pa tudi za vsa predmetna področja od 1. do 9. razreda. Gradivo je namenjeno predvsem usvajanju, poglobljanju in nadgradnji pri učnih urah posredovanega znanja. Samo aktualna (pridobivanje novosti in odpis gradiva po strokovnih kriterijih), zanimiva knjižnična zbirka je zanimiva za otroke, ob tem pa je nujno paziti na kvaliteto.

Delo šolske knjižničarke je pestro in neposredno z učenci, uporabniki šolske knjižnice v sodelovanju z učitelji in drugimi strokovnimi delavci ter z vodstvom šole in starši.

8 Zaključek

Če poskušamo strniti vse zapisano, lahko ugotovimo, da so se šolske knjižnice velikokrat vrtele v začaranem krogu. Med zapisanimi standardi (ki so mnogokrat samo izražena volja stroke), med zagotavljanjem dobre knjižnične zbirke, med različnim razumevanjem vloge šolske knjižnice in med nedorečenim finančnim stanjem.

Razvoj z vedno novo informacijsko in komunikacijsko tehnologijo je izziv za naprej, tako za šolsko kot knjižnično delo predvsem z vidika finančnih razmer in tudi usposobljenosti strokovnih delavcev.

Literatura in viri:

- BAHOR, S. (2008): Šolske knjižnice. [Online]. Ljubljana: Narodna in univerzitetna knjižnica: Center za razvoj knjižničarstva. [Citirano 27. maja 2008; 20.30]. Dostopno na spletnem naslovu: www.nuk.uni-lj.si/dokumenti/izobrazevanje/bahor-splosne.pdf
- FILI, Marta. (1960): Stanje knjižnic na Tolminskem. V: *Knjižnica*, letnik V, št. 1–4, str. 141–144.
- FILI, Marta. (1986). Knjižničarstvo na Tolminskem. V: *Knjižnica*, letnik XII, št. 1–4, str. 29–40.
- O učnih pripomočkih na naših ljudskih šolah. (1871). *Učiteljski tovariš*, let. 4, št. 6, str. 86–89.
- PIVEC, F. (2006). Šolske knjižnice zaslužijo svojo zgodovino. V: *Šolska kronika*. Let. 15 (39), št. 1, str. 167–169.
- PIVEC, F. (2006). Vabilo k proučevanju zgodovine šolskih knjižnic. V: *Šolska knjižnica*, let. 17 (2007), št. 1, str. 48–49.
- POKRAJINSKI arhiv (Nova Gorica): *Vodnik po fondih in zbirkah Pokrajinskega arhiva v Novi Gorici*. (1997). V Novi Gorici: Pokrajinski arhiv.
- *SLOVENSKE knjižnice*: pregled ob 400-letnici slovenske knjige. (1951). Ljubljana: Društvo bibliotekarjev Slovenije.
- Šolska kronika za leto 1975/1976.
- Šolska kronika za leto 1978/1979.
- Šolska kronika za leto 1975/1976.
- TUL, I. (2006). Preobrazba šolskih knjižnic na Goriškem pod italijansko oblastjo: diplomsko delo. Ljubljana: [I. Tul].
- UČENJE in poučevanje s šolsko knjižnico v osnovni šoli. 2002. Ljubljana: Zavod Republike Slovenije za šolstvo. (Modeli poučevanja in učenja Knjižnična dejavnost).
- Arhivsko gradivo iz Pokrajinskega arhiva Nova Gorica:
 - OŠ Kobarid, PANG 394
 - OŠ Kobarid, PANG 390
 - OŠ Kobarid, PANG 389

Informatorji, bivši zaposleni in učenci osnovne šole v Kobaridu:

Darja Bajt, zaposlena

Mateja Černigoj Skočir, učenka in zaposlena,

Lenka Dakskobler, zaposlena

Marija Marina Koren, učenka

Darja Uršič, učenka

V prispevku sem se izogibala navajanja imen knjižničark oziroma učiteljic, ki so skrbele za šolsko knjižnico. Zaradi nepopolnih podatkov, ki sem jih imela na voljo, ne bi rada, da bi katero od njih izpustila.